

EEN STROPKE VAN DE BRUGSCHE PUURTE

Gilbert Boerjan
Tekstbewerking Eddy Levis

Deel 9. De gruute vwajoaze noar de zîe!



Maurice, de koolmarchand, zei ne kîer, oast hij op café zat, tege Tchiele: “Hedde gîen goeste veur zondag ne kîer mee te rije noar de zîe? ‘k Hê mij ne Minerva gekocht. Oas ge de kleine gaste, veur halve gaste reKent, keune me der mee zevenen in.! Wa peisd er van?!” Tchiele sloeg sebiet toe, en aanvîrdege ’t aanbod mee zijn twie hande.

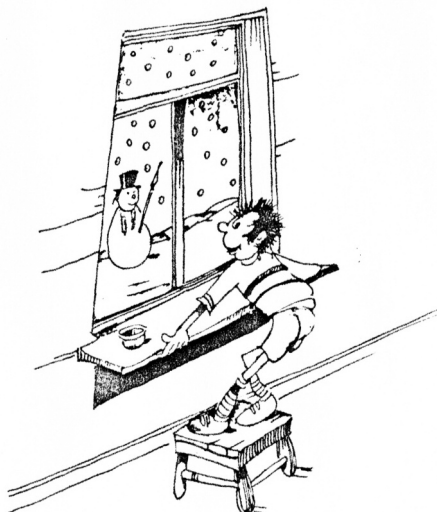
‘t Were was van de partije, want diene zondag was’t volle zomer. Tchiele stond al onpatiëntig van tsmorges te zesse aan zijn veurdeure, g’rîed mee hoed en surtoe. Zijn vrêwe was binne nog boterhammen aan brîeën, en de kleine zat op ‘t vertrek, want ‘t was in zijnen buik geslege: ter was nog gîenen îene van de famielde die uut noar de zîe geweest was. Koartse noar de zesse kwamt de

limoeziene van Maurice, mee gîel zijn famielde de stroate binnegestove. Achter vijf menuute was iederfen opgeloaje, en Tchiele staptegen als loasten in. De reize verliep vlot, op ênigte arrêts noar, veur den êen of andere kleine zijn kleine commissie te loate doen...

Ze woaren al zuu vroeg aan de zîe, dat er nog gîen levende ziele op 't strand te zien was. Moar jonges, jonges... uldere mond vield ope van al da woater en al da zand... Z' installeerdegen ulder in ne put, en hoaldegen ulder boterhamme bove 'parce que le voyage, ça creuse!' zegge ze toch. Tege dan ze g' eeten hoan, kwame de badgasten afgezakt. De kinders wildegen uuk in de zîe luupe, en uuk ma en pa wildegen der ne kîer van profeteere. Mensche, wa dan z' ulder doar g' ammezeerd hên! De kleine gaste wierden tzelfs getrekteerd mee ne rit op een ezolke. En toens weer in 't woater! Hulder klîere plaktegen aan ulder lijf. "t Zal allemoal wel druugen aan de mast" zei Tchiele. Maurice wildege toch nog êfest ne foto neme van guul de compagnie, als souvenir.

Tege te zesse klomt iederfen weer' in de Minerva, en we kîerdege were noar de Brugsche Puurte. De gaste vielen in den otto in 't sloap van de moeite, en bleve tzelfs sloape oazeme ze thuis in ulder bedde stake. Mens,... Wa nen dag!...

Nen echte winter



“Neu zijn der gîen winters nie mîer.” hoorde dikkols zegge. Moar vroeger kost het soms vijf, zes weken aan een stuk vrieze da’t kroaktege. ‘t Was toens uuk nog de geweunte van ieder joar ‘t woater van de Leie op de Drongese Meerschen te loate luupe, veur de vruchtboarheid van de weien, hetgeen da meebrocht, dat er kost geschoatst worden vanaf den talud achter de Blokke, aan de parochie van ‘t Heilig Treezeke tot verbij Drongen-Boarle. Van zuugêwe da ‘t ijs stirk genoeg was, kwam ‘t volk afgezakt. Êest de dîeë van de Brugsche Puurte, en toens de stadsmeinsche. De zoaterdag en de zondag trokt da zuu een beetsen op een complete kîrmesse. Langs den bîrm, en op den buurd van ‘t ijs, stonde’t vol mee kroamkes: Pol de schoarslijper, Filemon de sleutolmoaker en Prospîr de stovesmet, stonde der mee een kroam, woar dan ze schoatse verhuurdegen, en repareerdege. Ter wierd ‘snee’ op de schoatse gevijld en getrokke, of nieuwe riemkes gezet.

Roste Fiene stond aan een kroam woafols en hîetekoeke te bakke, da ‘t zwîet van heur totte liep. Clotielde ‘de Mussche’, een klein groatmoager wijveke, hoa een kroam, woardan ze oliedotsen en beignets baktege. Cafêboaze stonde der mee een kroam woar dat er bier en kaffee geschonke wierd, en wrîe stirke dreupols, veur ‘t putse van de ziele op te woarme.

Het ijs zag zwart van ‘t volk. Jonk en êwd dee zijn beste. Ter woaren der dien deftig schoatstege, mee d’ handen op de ruggene. Knappe gaste reeje schreven en achten in ‘t ijs. Jonge gaste reejen op een rote, mee ne lange stok onder ulderen oarme. Sjieke menîers staken op de schoatse madam, of de dochter vuurt, die op nen ijsstoel zat.

De gaste van de Brugsche Puurte, dien gîen schoatsen hoan, hoan een gruute slierboane gemoakt, en kletterdegen mee ulder kloefen op ‘t ijs. Sommigten hoan nen ijsstoel thuupegemuggold, die soms moar nen bierbak was, mee twîe ijzere roetses onder, en twîe piké’s mee ne noagol, veur ulder vuurt te deuwe. Tege dat den oavond viel, trokke z’ allemoal noar huis, content en duu-moe. Noar damme weten est er tzelfs ne kîer een gruit Bengaals vuur geweest, en da was wrîe schuune!

Birke wordt zanger

Van in ‘t êeste klaske, wast hij altijd bij de beste geweest veur te declameere, en da joar hoat hij op de prijsdêlijnge een schuun liedse gezonge. Frère Achiel, die de kleine chanteurs van de kirke opliedege, hoa hem gezeid, dat hij achter de vakanse ne kîer bij hem moest kome. Clotielde gloeidege van huuvîrdije, moar de reste van de stroate vroegd hem af hoe da’t meugelijk zoe geweest hên om van zuu een broaivîrke, ne kreol te moake. Zulder verwachtege rampe.

Moar z' hoand verkîerd op. Van zuugêwe of de Birke geklîed was, en neefest 't harmonium van frêre Achiel stond, en mocht zijngen uit de gruten boek, wast hij nie mîer t' herkenne, en ge zoet gezeid hên: een engolke! Moar ne kîer gedoan mee zijnge, was 't uuk gedoan mee 't engolke, want in de sakristije wast hij were 't katse van de bende. Hij zettege de kandelîrs in de zonne veur de kisse te doen smelte, en probeerdege der ne knoop in te legge. Hij dronk van de paster zijne wijn, en deed er een beetse woater bij, omda 't hij nie zoe zien. Op ne kîer kipteg' hij den îemer mee wijwoater omverre, en veur gîen ruze te krijge mee de 'pak sakrije', pompteg' hij nen îemer regewoater in de ploatse. Ter hee't er nuunt iemand onder geleeje. D' heilige zijn heilig gebleven, en d' anderen anders...

Hij kwam 't best overfien mee Justine, 't meise van de paster. Ze kost van hem gîen kwoad woord hure, en iedere kîer dat hij moest zijnge, kreeg hij ne rêwe wurtol veur op t' ete. "Ge krijgt doar een kloare stemme van." zei ze. Îene kîer in 't joar was't fieste veur de kreols en de zangerkes. Julie baktege toens hîetekoeken, en kooktege choklamelk. Ze smîrdegen gelijk de gruten, en tsoaves krege ze van de paster een dreupolke tsenuiver van kêzen, en de grute een sigaarke. En doarmee moeste ze 't were een joar stelle.

Zijn grutste succes als chanteur hee Birke gekend binst îene van die vele mobilizoases tusschen '38 en '40. 't Was op ne Kestoavond, en de paster hoa een schuune nachtmissa beloofd. De kirke zat vol mee vrêwen en kinders. De vrêwe vonden da moar nen triestige Kestdag, mee uldere vent ieveranst te velde in ne stal of een schuure, misschien mee slecht eten en kêwe voete. De triestige stemmijnge was voelboar, en wier vertolkt deur hier en doar ne zucht, en ne neuze die gesnuit wierd. En in die ambiance begoast den orgol stillekes muziek te borrelen, en Birke hielp mee, en zijn stemmeke hief 't 'Adeste fidelis' aan. Hij hoa van guul zijn leve nog nuunt zuu schuune nie gezonge. De tuune zweefdege deur de kirke, en troffen ieder moederherte in 't diepste putse. Overmand van miezeere, kost da doar nie mîer bij, en 't deed den îemer overloupe. Tege da 't liedsen uit was, zat guul de kirke te blette, de kinders omda ulder moeder schrîemdege, en d' êwkes uit compasse.

Oast hij gedoan hoa, liep Birke deur de kirke were noar 't doksoal. Hoan de mensche gedurfd, z' hoan geplakt. En Clotielde, die doar zonder heuren Tchiele zat, was zuu huuvîrdeg of een porije, en ze zei in heur eige: "wa peisde van mijne kleine?... Spijtig da Tchiele der nie bij es..." 't Was uuk in dienen tijd, dat den onderpaster, 'de sos', aan zijnen twîeden bijnoame: 'd' huufflakke' geroaktege. 't Was toens ne slechten tijd, de mensche

wierde geplagd deur wirklusheid en mobilizoase, en in veel famieldes was't oarmoe troef. Ter wier wel lijks en rechts wa bijgespronge, waardat de miezeere 't grutst was, moar veur zuu ne gruuten huup mee dompelîrs was't wa vechte tege de bierkoai. 't Es op diene moment dat 'de sos' begost es aan 'operoase huufflakke'.

Uit zijnen eige zak, en den diene van de paster, die pertang altijd vol goate zat, kocht hij de zoaterdagmorgend bij vlîeschêwer 'Juul de Sossie', aan een civiel prijske, nen huup bassijns huufflakke. Alles stakt hij in een grute mande, die van veuren op zijne vélo stond, en trokt er mee de stroat' op. Hij wist van buite, woar dan d' huishêwes woare mee de mîeste miezeere, woar dat de vent gîen wirk hoa, of gemobilizeerd was. Hij moaktege nie veel complemente. Volges de grutte van 't huishêwe, sneed hij een brokken huufflakken af, en lei z' op toafol of op een talluure, en zei: "Allee, tot te noaste weke, en smoakelijk." Hij sprongt op zijne vélo, en wig wast hij, noar 't volgend adres. En wa dat er zuu schuune aan hem was, hij moaktege gîen verschil tussche katholieken of andere. Zijn leuze was: z' hên allemoal hongere! En veur hem, en veur Onze Lieven Hîere, woare z' allemoal gelijk. Spijting genoeg est hij op ne goeien dag, of moe'm îerder zegge, ne slechten dag, uuk gemobilizeerd, en z' hên hem op de Brugsche Puurte nuunt ne mîer were gezien... 't was gelijk dan de mensche zeie: de goeie goan, en de slechte blijve.

Moar gelukkig woaren der nog genoeg goeie zulle. De paster, dien ze 'den artiest' hîetege, wel, da was ne god van ne mens. Hij kendege iederîen, en iederîen kendege hem. Nietegenstoande dat hij van een goeie en rijke famielde van fabrikante was, hoat jij nuunt ne frank die van hem was. Tege dat hij zijn solde trok, was z' al lang uitgedield. En veur nog mîer te keune geve, moakteg' hij beeldekes, engolkes, en al de beeldekes veur keststukke, moar schune..., schune... Ter zijn nog mensche dien dat hên, moar dien ze veur gîen geld van de wîrold zoen verkupe. Hij dee alles zelve. Tzelsf zijn kirke hee't hij zelve geschilderd. Hij est er tzelsf ziek van geworde. Ne kwoaje kêwe gekregen, en stillekes duudgegoan.

Iederîen van Tsintsanbatiest en Treezeke wiste dat hij ziek was. Zijn famielde hoa grute docteurs an zijn ziekbedde gezet, moar 't was al boter aan de galg. Hij was in '14-'18 aalmoezenier geweest, en was gepakt geweest van de gazze. Zijn longe zate kapot, en hij was ne veugol veur de katte. In den achternoene wast hij berecht deur zijnen beste vriend den onderpaster, en de mare liep deur de gebuurte. Oas tsoaves loate de duudsklokke begoste te luije, kwame de mensche buite, en trokke stillekes noar de kirke. Oan z' hem begro-

aven hên, stond de stienwig zwart van 't volk, van aan Tsintsanbatiest, tot aan 't kirkhof van Mariakirke. De vrêwe stonde stillekes te schrêmen, en de manne beten op ulder chieke.

En Birke? Hij zag al die dinge langst hem veurbijschuive. Hij zal z' hem loaters in stukken en brokke rappeleere, moar veur de moment leeft hij een beetse gelijk God in Frankrijk, en aangezien dat hij nie van de dwoasten es, lîert hij goed op 't schoole. Hij profeteert van 't leve gelijk Palieter. In de vakanse zwemt hij pietse-bluut in de Leie, loat hem drugen en bruinen in de zonne en trekt hem vuurs van al de reste nie veel aan...

('t vervolgt)